

NAJLEPSZA

DACHÓWKA

Dzięki nadzwyczaj doniosłemu wynalazkowi Ludwika Hatschek, opatentowanemu we wszystkich państwach kulturalnych Europy i Ameryki pod nazwą „Eternit” („eternus“ znaczy po łacinie wieczny),

kwestja krycia dachów materiałem, odpowiadającym wszelkim wymaganiom, została ostatecznie rozwiązana.

Dachówka, wyrobiona z tego materiału, jest bez zaprzeczenia czemś tak doskonałym, że trudno wyobrazić sobie jej wszechstronne zalety, dopóki się nie zobaczy samego materiału. Dlatego, każdego, interesującego się tym przedmiotem, przedewszystkiem prosimy o żądanie próbek, które wysyłamy gratis. Również wysyłamy broszury z bardziej szczegółowym opisem, oraz licznymi pierwszorzędnymi świadectwami zagranicznymi.

Na rynku spotkać można kilka wyrobów bardzo podobnych do Eternitu pod różnemi nazwami. Wszystkie jednak te materiały, między którymi są i bardzo lichy naśladownictwa, — stanowią produkcję ostatnich paru lat. Jeden tylko Eternit, wynalazku L. Hatscheka, jest już wypróbowany w ciągu kilkunastu lat i może się wylegitymować tysiącami najpoważniejszych świadectw w różnych krajach.

Ażeby mieć pojęcie, jak zastosowanie Eternitu wzrasta szybko, podajemy poniżej autentyczne cyfry sprzedaży w jednej tylko Austrii, za ubiegłe 12 lat, a mianowicie:

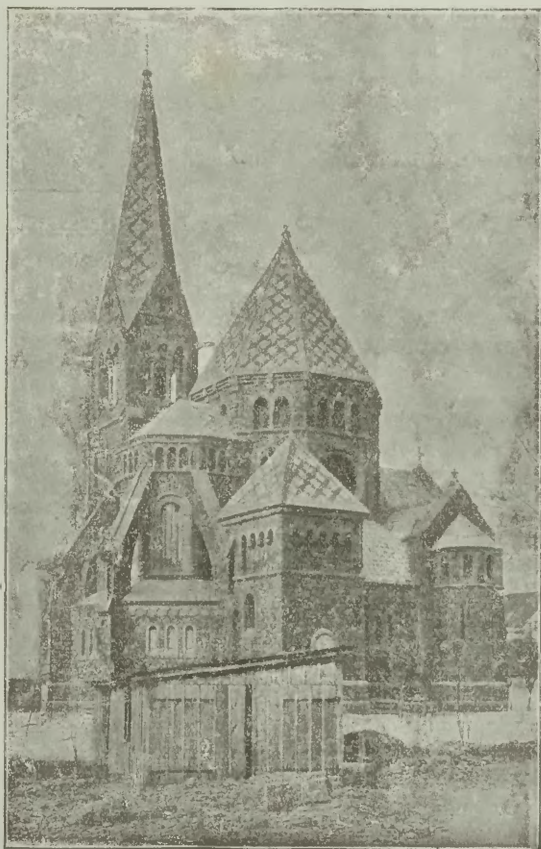
rok 1900— 34,590 m. □		rok 1906— 2,275,233 m. □
„ 1901— 190,819 „ „		„ 1907— 3,446,473 „
„ 1902— 841,196 „ „		„ 1908— 4,391,086 „
„ 1903— 1,117,686 „ „		„ 1909— 4,698,268 „
„ 1904— 1,675,105 „ „		„ 1910— 5,671,280 „
„ 1905— 2,658,401 „ „		„ 1911— 7,000,000 „

W Królestwie Polskiem fabryka Eternitu powstaje w Lublinie i puszczoną będzie w ruch przed upływem roku bieżącego. Tymczasem Eternit sprowadza się z Austrii. W Warszawie pokryty jest Eternitem Monopol Akcyzny na Pradze.

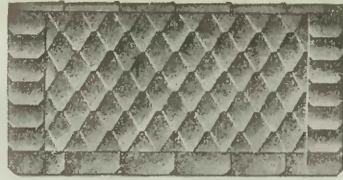
WYŁĄCZNI SPRZEDAWCY

J. ZABOKRZECKI i S-ka

Warszawa, ulica Zielna Nr. 6.

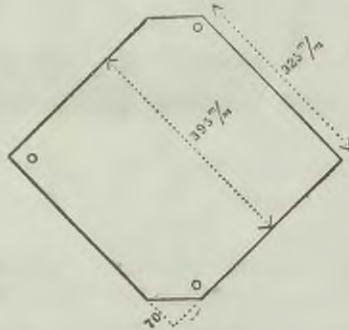

Kościół w Vesprém (na Węgrzech) pokryty Eternitem w 3 kolory.

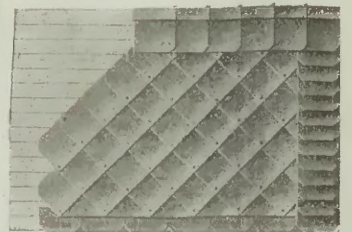
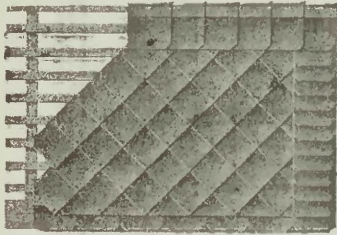
Rozmiar tafli, 40 centymetrów w kwadrat.

Waga jednej tafli = 1,256 kgr. czyli około 3 funtów.

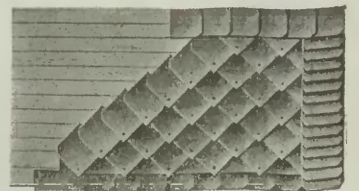
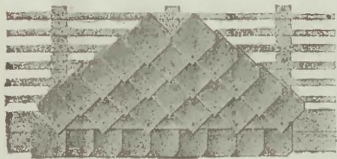

Płyty są 3-ch kolorów: czerwone, popielate i ciemnoszare

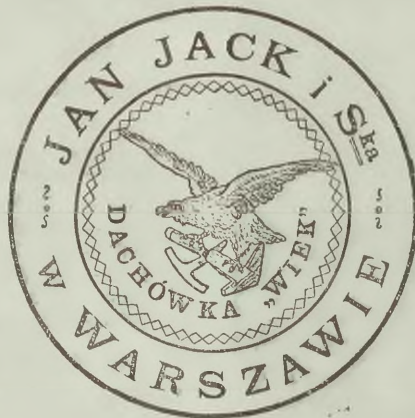
Waga 1-go metra kwadr. = 11,5 kgr czyli około 28 funtów.

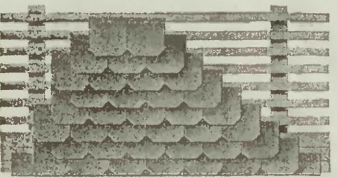
**Najtrwalszem
najlepszem
i najlżejszem**
ogniotrwałem pokryciem dachowem jest obecnie
sztuczny łupek
azbestowo-cementowy

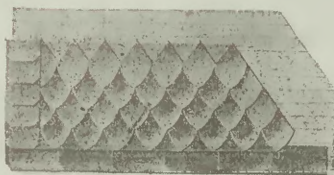
„WIEK”

„WIEK”

Zamówienia przyjmuje, specjalne katalogi ilustrowane rozsyła oraz wszelkich wyjaśnień udziela T. Nowiński i S-ka w Warszawie, Mokotowska 63. Paweł Hertz Inż. Łódź, Skwerowa 3. Fabryka mieści się przy stacji Dr. Ż. W.-W. „Zawiercie”.

Wiadomości Budowlane

Tygodnik techniczno-informacyjny, poświęcony wszystkim dziedzinom budownictwa.

Prenumerata z odnoszeniem:	Pismo wychodzi co tydzień,	Z przesyłką pocztową:
rocznie rb. 5.—	w każdą sobotę wieczór.	rocznie rb. 6.25
półrocznie " 2.75	Oddzielny numer kop. 30.	półrocznie " 4.—
kwartalnie " 1.60		kwartalnie " 2.25

Prenumeratę przyjmują wszystkie kioski i księgarnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Piękna № 7, telefon 93-71.

ZE STOWARZYSZEŃ.

Koło Architektów.

Na zebraniu w d. 5 b. m. obradowano głównie nad dalszymi paragrafami warunków konkursowych.

W przerwie, na skutek zgody zebranych, wezwał w gorących słowach, obecnych i cały świat architektoniczny warszawski, przybyły z Krakowa delegat, p. Stryjeński, do uczestnictwa w wystawie krakowskiej. P. Str. gorąco nakłaniał do nadsyłania modeli domków i tłumaczył korzyści wynikające z przyzwyczajenia wykonywania prac nietylko w rysunku, lecz i w modelu. Wreszcie prosił o postawienie w warunkach konkursowych paragrafu co do obowiązkowego uczestnictwa w gronie sędziów konkursów warszawskich delegata i zastępcy, bądź to z Krakowa, bądź ze Lwowa.

Najważniejszą część porządku dzienneo, t. j. wybory prezydium, odłożono z powodu znużenia słuchaczy i małej liczby obecnych. Sprawa ta ma być załatwiona na następnym zebraniu, które się odbędzie za 2 tygodnie.

Przy tej sposobności nie możemy pominąć kilku uwag, następczących się nam z tego powodu.

Do Koła należy tylko około 70 architektów. Z tych na zebranie uczęszcza przeciętnie zaledwie około 1/4 część tej liczby. Czyż uchwały takich zebrań, mimo wszelkich starań ze strony prezydium, mogą być wy-

razem opinii ogółu architektów i budowniczych warszawskich?

Z wielu stron słychać narzekania, że Koło jest martwe; bawi się w formalistykę, zajmuje się tylko konkursami, że konkursy mogła by załatwiać specjalna stała komisja, że Koło wcale się nie zajmuje pracą naukową, pracą techniczno-ekonomiczną i techniczno-społeczną, że jest konserwatywnem, nie popiera nowszych idei, postępu i. t. p.

Zdaniem naszym, wszelkie zarzuty tego rodzaju są niesłuszne. Działalność Stowarzyszenia każdego jest zawsze taka, jaką ją mieć pragną członkowie, ale ci którzy do Stow. należą i na zebrania uczęszczają. Wszelkie uwagi, o tyle, o ile są wypowiedane na zebraniach, mogą odnieść skutek, inne zaś są bezcelowe. Jeżeli zaś jest, zdaniem niektórych, źle, to winę powinni przypisać sobie nieobecni. Prezydium samo nie jest w stanie wykonać pracy za cały ogół stowarzyszonych.—

Na zebraniu poniedziałkowym tj. w d. 19 b. m. mają się odbyć wybory. Niechże przynajmniej na ten wieczór zbiorą się wszyscy członkowie i wezmą w nich udział wprost z poczucia obowiązku zawodowego i społecznego. Nie zapominajmy, że Koło architektów jest w świecie budowlanym polskim najwyższą instytucją zawodową, a wszyscy architekci, przedewszystkiem zaś członkowie Koła, *obowiązani są, i jako architekci, i jako polacy*, brać jak najczynniejszy udział słowem i czynem we wszelkiej pracy, jaką spada na tę instytucję.

Od uczestnictwa wymawiać się żadnemu polskiemu architektowi ani budowniczemu nie wolno nieobecnością, krzywdzi się bowiem nie tylko swój zawód, ale i społeczeństwo swoje.

Sekcja ceglarska.

W piątek, d. 9 b. m., odbyło się pod przewodn. prezesa, Ad. Hr. Ronikera, liczne zebranie właścicieli warszawskich cegielni. Po zakomunikowaniu dokonanych tranzakcji na sezon letni, zebrani przyszli do następujących wniosków:

Sprzyjająca pogoda umożliwiła wielu cegielniom pracę i przygotowaniem znaczniejszych, zapasów na zimę.

Ruch budowlany na r. b. zapowiada, się nie mniejszy niż w r. z., ale solidniejszy. Utrudniony kredyt hipoteczny wpłynął niekorzystnie; przy łatwiejszym kredycie ruch ten byłby znacznie bardziej ożywiony, niż w r. z. Niekorzystnie wpłynęły również wzmianki w pismach codziennych, które spłoszyły niejednego chętnego do budowy. Byłoby więc pożądanem, by pisma odnośnie sprostowały tego rodzaju wzmianki w interesie samychże mieszkańców.

Bardzo intensywny ruch budowlany zapowiadający się na prowincji, odwróci od Warszawy dostawę cegły z dalszych okolic.

Dokonywane tranzakcje na cegłę wahały się w granicach od rb. 16,50 do rb. 19 — za 1000, w obec czego można przyjąć cenę rb. 17,25 za średnią.

Przewodniczący nadmienił, iż w obec znacznych postępów w udoskonaleniu wyrobu cegły w cegielniach podmiejskich, byłoby pożądanem i u nas większe zastosowanie cegły dętej. Zagranicą i w Cesarstwie już dawno wznoszą kilkopiętrowe budynki, całe z cegły dętej, wytrzymalszej, cieplejszej i lżejszej od cegły pełnej.

Stwierdzono również, iż wyrobu cegły białej w powiecie warszawskim zupełnie zaniechano. Co do cegły betonowej, to wyrabiana obecnie przy stosunku piasku do cementu jak 1:8 obaw konkurencyjnych nie nasuwa, bo jest zupełnie zła. Cegła zaś dobra, o stosunku właściwym 1:3 lub ze zwi-rem, 1:3:5, wypada, w obec wysokich cen cementu, za drogo.

Nadmieniowo o próbach budownictwa ogniotrwałych i tanich domków, „ale tylko letnich, z „Bakuli.”

Na zakończenie spisano zestawienie zbytu cegły z wszystkich okolicznych cegielni w latach 1910 i 1911. A mianowicie cegielnie: Obary, Chylice, Dąbrówka, Gołków, Ołdak, Oppenheim, Łubna, Szumski, Krasnowola, Merenholtz, Wołomin, Łazy, Na Górczewskiej Kohn, Radliński, Goldman, Więcek, Jelonki, Włochy, Pruszków, Żabki,

Graczców, Doktorowicz, Stypiński, Pustelnik, Kronenberg, Radzymin, Rościszewo, Gnoiński, sprzedały na rynek Warszawski razem w roku 1910 — 153 miliony, a w roku 1911 — 215 milionów cegieł.

Po zebraniu, przeważna ilość obecnych pospieszyła na g. 8½ do Stow. Techn. na odczyt p. Adamieckiego o suszarniach do cegły.

O suszarniach w cegielniach.

Bardzo interesujący był odczyt, wygłoszony w dniu 9 b. m. w sali Stowarzyszenia Techników „o suszarniach w cegielniach”.

Sprawa suszenia cegły obecnie jest najżywotniejszą, najwięcej zajmującą umysły ceramików, chcących rozwiązać zadanie taniego i łatwego wyrobu cegły.

Temu początkowi, jaki dał nam p. Adamiecki, aby na wspólnym zgromadzeniu techników poruszać bolączki ceglarstwa naszego, omawiać dobre lub złe strony urządzeń fabrycznych, przyklasnąć należy i życzyć, aby to powtarzało się częściej dla pożytku naszego ceglarstwa i przemysłu ceramicznego wogóle.

Zabieram głos na tem miejscu, aby, jako fachowiec, dorzucić cegiełkę do budującego się gmachu, któremu na imię „nowe cegielnie”.

Kto tylko dotknął się fabrykacji wyrobów z gliny, z pewnością doszedł do tego przekonania, że nie zdołaliśmy jeszcze opanować tej fabrykacji i dać jej takie urządzenie, aby każdy z łatwością mógł wyrabiać. Po za najlepszem urządzeniem cegielni, potrzebny jest jeszcze zdolny fachowiec do umiejętnej stosowania tegoż urządzenia.

Nie możemy twierdzić z bezwzględną stanowczością, że suszarnia kanałowa doprowadziła pewną fabrykę do ruiny, mamy bowiem takie przykłady, że inne fabryki, przy urządzeniu takichże suszarni rozwijają się pomyślnie.

Wszystkie dotychczas stosowane suszarnie są jednakowo dobre, a jeżeli gdziekolwiek wynik był ujemny, to tylko przez nieumiejętność obchodzenia się z niemi.

Suszarnie w cegielniach rozpatrywać możemy tylko z punktu praktyczności i ekonomiczności tego lub innego systemu.

Kto ma suszarnię, urządzoną na powietrzu, tak zwane szopy, zauważył zapewne, że najlepiej cegła wysycha w miesiącach wiosennych i jesiennych, latem zaś, podczas największych upałów, otrzymuje się znaczny procent popękanej cegły.

Zjawisko to daje się wytłomaczyć w ten sposób, że na wiosnę powietrze zawiera wię-

cej wilgoci, wskutek parowania ziemi, i to właśnie wilgotne, ciepłe powietrze najlepiej wpływa na wysychanie cegły. Wilgoć, zawarta w powietrzu nie pozwala cegle obsychać na powierzchni, a ciepło równocześnie działa na wysychanie cegły wewnątrz. Tym sposobem cegła wysycha zupełnie równomiernie, gdy latem, podczas upałów, powietrze mamy suche, cegła więc obsycha najpierw z wierzchu, i, wysychając następnie wewnątrz, tworzy pęknięcia.

Biorąc pod uwagę to zjawisko, łatwo dojść możemy do wniosku, który system suszarni najwięcej może odpowiadać celowi. Pierszeństwo oddać musimy suszarni kanałowej, w której cegła poddana bywa suszeniu powietrzem gorącym i równocześnie wilgotnym.

W suszarni kanałowej, suszenie cegły odbywa się najwięcej prawidłowo i równomiernie. Cegła surowa dostaje się najpierw pod wpływ powietrza przesyconego wilgocią i co kilka lub kilkanaście minut przechodzi stopniowo pod działanie powietrza coraz mniej wilgotnego, a więcej gorącego, aż wreszcie dochodzi do powietrza zupełnie suchego o temp. 100 — 120° C.

Tak równomiernego i stopniowego suszenia cegły nie daje żaden inny system suszenia.

Suszarnie nad piecem są znacznie ekonomiczniejsze od szop, lecz fabrykację cegły przy nich można prowadzić tylko latem, podczas zimy ciepło z odpalonych komór nie wystarczy dla wysuszenia potrzebnej ilości cegły.

Najnowszy typ suszarni, przedstawionej na odczycie i urządzonej nie nad powierzchnią pieca, lecz z boku jego, do podwójnego zużytkowania ogrzanego powietrza, ekonomicznie przedstawia się gorzej, niż zwykły typ suszarni nad piecem.

W suszarni tej powietrze z zewnątrz przechodzić ma po nad piecem, ogrzewać się od niego, okrążyć kilkakrotnie cegłę, a po zupełnym nasyceniu się wilgocią, uchodzić nazewnątrz.

Teoretycznie jest to bardzo dokładne wyzyskanie ciepła, lecz praktycznie okaże się co innego. Ciepło promieniuje zawsze w górę w pionowym kierunku, przy tym więc systemie suszarni, większość gorąca z pieca ulotni się przez dach i nie zdąży należycie ogrzać powietrza, mającego przeznaczenie suszyć cegłę. Straty ciepła tego mogą wynosić do 75%. Ciepło z pieca dokładniej wyzyskują suszarnie piętrowe nad samym piecem.

Zasadniczo dokładne wyzyskanie ciepła możliwym jest tylko w przestrzeniach ma-

łych, sklepionych, nigdy zaś w wielkich, w których zbyt łatwo jest o straty przy szybkim promieniowaniu ciepła w górę.

Dobre izolowanie dachu będzie za kosztowne i w zupełności nie zapobiegnie brakowi, gdyż w praktyce, ciepło, bez znacznych strat, nie da się prowadzić w kierunku poziomym.

Do rostrzygnięcia pozostanie kwestja, która suszarnia praktyczniejszą i ekonomiczniejszą jest w użyciu, a mianowicie: suszarnia kanałowa, czy też suszarnia piętrowa nad piecem. I w tym wydadku szala zwycięstwa przeciąży na korzyść suszarni kanałowej.

Suszarnia kanałowa posiada dodatnie cechy następujące:

zajmuje mało miejsca, a więc mniej ścian i mniej dachów, co czyni cały budynek tańszym,

daje możliwość produkowania cegły przez cały rok, a tem samem zwiększa wydajność pieca i obrót roczny fabryki o 30 — 40%,

wygodną jest w użyciu, gdyż łatwiej wózek przetoczyć do suszarni na tym samym poziomie i z drugiej strony suszarni wytoczyć z gotową cegłą, aniżeli transportować nad piec, układać do suszenia i prowadzić z powrotem na dół do pieca,

tańszą jest od wszelkich innych suszarni i jednocześnie przedstawia większą wartość, gdyż wózki żelazne mniej tracą na wartości, niż urządzenie drewniane,

zmniejsza nakład kapitału, gdyż zbytecznym czyni zapas surówki,

wreszcie zmienia zupełnie charakter cegielni, robiąc z niej fabrykę cegły, stale funkcjonującą.

Jako ujemną cechę suszarni kanałowej znajduję trudność w poznaniu jej i obchodzeniu się, co powodować może nadmierne zużycie paliwa.

Przy umiejętnem zużytkowaniu tej suszarni, zwiększenia opału, po nad zwykłą normę do wypalania cegły, nie będzie.

Jestem więc zdania, że cegielnie nasze powinny zwrócić uwagę tylko na suszarnie kanałowe i zająć się utworzeniem szkoły dla wykształcenia odpowiednich pracowników zawodowych, a bolączki naszego ceglarstwa ustana.

Stanisław Abramowicz.

Niesłuszna opinia.

W № 3 „Wiadomości Budowlanych“, w artykule: „Wady pieców oraz kuchen i sposoby zapobieżenia im“, znajduje się zdanie, dotyczące ogrzewań centralnych.

Mianowicie przytoczone tam słowa: „Centralne ogrzewanie okazało się nie zawsze praktyczne, ponieważ powietrze w takim mieszkaniu jest za suche, człowiek zaś oddychać powinien powietrzem, zawierającym nieco wilgoci. Piece kaflowe przewyższyły praktycznością ogrzewanie centralne i t. d.” — mogą wzbudzić w czytelniku przekonanie, iż piece kaflowe mniej wysuszają powietrze, niż urządzenia ogrzewania centralnego.

Tymczasem tak nie jest, gdyż piece kaflowe w porównaniu z urządzeniami ogrzewania centralnego nie tylko, że nie zapewniają pomieszczeniom, jako powierzchni grzejące, większej wilgotności, ale, posiadając paleniska, pochłaniające znaczną ilość powietrza, powodują właśnie suchość przez wzmoczony dopływ powietrza zewnętrznego. Zimne bowiem powietrze zewnętrzne posiada bardzo małą ilość wilgoci i wchodząc do pomieszczeń ogrzanych, powoduje suchość.

Jeśli jednak pomimo tego spotykamy niekiedy narzekania na suchość pomieszczeń ogrzewanych centralnie, to zjawisko to zależy jest od dwóch czynników: zbytniego przegrzewania pomieszczeń przez łatwe otwarcie kranu pieca, gdy ogrzewanie jest w ruchu i od kurzu, zbierającego się na piecach ogrzewalnych; stwierdzono bowiem, iż kurz, znajdujący się często na żelaznych piecach ogrzewalnych, gdy jest przypalony, robi na organach naszych to samo wrażenie, co suchość powietrza.

Obydwa te czynniki z łatwością są usuwane w prawidłowo urządzonych ogrzewaniach wodnych, których piece utrzymane są w czystości.

Ponieważ ogrzewanie centralne posiada pozatem liczne zalety, które w żadnym razie nie są do osiągnięcia przy piecach kaflowych, zdanie więc przytoczone w artykule wspomnianym, iż piece kaflowe przewyższają praktycznością ogrzewanie centralne — jest nieuzasadnione.

Piotr Drzewiecki.

Odkurzanie mieszkań i sprzętów.

Pozbywanie się śmieci i kurzu z mieszkań w miastach naszych, nie wyłączając nawet stolicy kraju, Warszawy, odbywa się dotąd, w ogromnej większości wypadków, sposobem nadzwyczajnie pierwotnym. Zamiatanie szciotkami podłóg, oraz trzepanie mebli, dywanów i pościeli, chodników schodowych i wycieraczek do nóg na podwórzach, pozostawia wiele do życzenia pod wzglę-

dem skuteczności, pod względem zaś zdrowotności publicznej są to manipulacje w najwyższym stopniu potępienia godne.

To, co nazywamy pospolicie błotem ulicznym, a w stanie suchym, kurzem miejskim, jest mieszaniną drobniutkich cząsteczek mineralnych ze znaczną ilością organicznych, martwych i żywych. O ile części mineralne i organiczne martwe są dla zdrowia naszego mniej lub więcej obojętne, o tyle rzecz się ma inaczej z częścią kurzu żywą, w skład której wchodzi zarodki najrozmaitszych drobnoustrojów, pomiędzy którymi jest dużo chorobotwórczych.

Rozbiorów szczegółowych kurzu ulicznego warszawskiego brak dotąd zupełnie. Zgóry jednak należy przypuszczać, że będzie w nim więcej zarazków szkodliwych, niż w kurzu innych miast europejskich, już choćby dlatego, że Warszawa, pod względem zdrowotnym, zajmuje jedno z ostatnich miejsc w szeregu tych miast.

Co do kurzu mieszkaniowego, to, zasadniczo, skład jego będzie zbliżony do kurzu ulicznego, choćby z tego względu, że kurz ten przez otwarte okna, drzwi i wszelkie szpary, przy zamiataniu ulic, ruchu pojazdów i t. p., przenika do mieszkań. Poza tem wszakże będą i specyficzne różnice w składzie kurzu każdego pojedynczego mieszkania, zależne od jego utrzymania, zajęcia mieszkańców, ich zdrowiostanu, pożywienia, zamożności i t. p.

W pyle mieszkania, dajmy na to, gdzie są chorzy na szkarlatynę, znajdują się cząsteczki skóry złuszczonej z rekonwalescentów, a więc znaczny stosunkowo procent zarazków szkarlatyny; gdzie są chorzy na suchoty lub dyfteryt, tam będą w kurzu zarazki tych chorób, wydzielone z płwocinami; gdzie są pieski pokojowe, tam będą niewątpliwie, w 8 wypadkach na 10, zaschłe jajka tasiemca.

Przez trzepanie jednak mebli te wszystkie różnice w kurzach ulicznych i mieszkaniowych wyrównują się poniekąd. U nas nikt nie jest zabezpieczony od wdarcia się do jego mieszkania najmniej pożądanym, nieoczekiwanych gości z tej dziedziny. Przez trzepanie sprzętów z różnych mieszkań na tem samem podwórzu, tumany pyłu, wznieszone przez miotły stróżów i trzepaczki pokojówek, dostają się przez otwarte okna i drzwi do wszystkich mieszkań, zanieczyszczając je, a co gorsza, rozsiewając zarazki chorobotwórcze po tych, które dotąd od tych zarazków były wolne.

Wobec powyższego dziwić się nie można, że nawet w Warszawie, trzymającej prym pod względem zdrowotności pomiędzy

miastami naszymi, choroby takie, jak ospa, szkarlatyna, dyfreryt i inne, nie wygasają nigdy, pomimo opieki municypalnej lekarskiej nad dzielnicami, specjalnie przez choroby zakaźne nawiedzanemi. Podziwiać natomiast wypada, że zarządy miast naszych, w szeregu środków przedsięwziętych dla ich uzdrowotnienia, nie zwróciły dotąd należytej uwagi na tę właśnie niehygieniczną stronę naszego życia miejskiego, jaką jest ogólnie u nas rozpowszechniony sposób odkurzania mieszkań i nie wypowiedziały mu dotąd walki stanowczej.

(d. c. n.).

Stiuk.

(dokończenie).

Zawsze świeżo rozrobiona, nie zanadto wodnista, gęstwa gipsowa leje się w ten sposób do formy, aby wszystkie zagłębienia były dokładnie wypełnione. Następnie wlewa się drugi, trochę gęściejszy nalew, na twardniejącą korę. Forma klejowa daje się gnać bez trudności i szkody, co ułatwia zdjęcie jej z odlewu. Kiedy forma klejowa spełniła zadanie, można ją na nowo rozpuścić w kąpielu wodnej i użyć do nowego odlewu formy.

Jeżeli się do odlewu gipsowego użyje domieszki stearyny albo parafiny, wtedy przybiera on wygląd podobny do marmuru.

Czasami pożądanem bywa, aby stwardnienie gipsu nie następowało prędko; wtedy gips rozrabia się nie z wodą czystą, ale z rozcieńczonym roztworem boraksu albo ałunu, a nawet z wodą klejową, poczem odlew mocniej twardnieje.

Aby zmniejszyć odlewy gipsowe, do rozrabiania gęstwy gipsowej używa się mieszaniny z 2 cz. wody i 1 cz. alkoholu, przez co podczas schnięcia odlewu następuje skurczenie się objętości tegoż o $\frac{1}{25}$.

W celu wstawienia ornamentów ze stiuku w tynk ściany, odbija się tyle tynku, ile miejsca zajmie ornament i dobrą zaprawą gipsową przytwierdza się stiuk. Przy zwiększonych odlewach, dla bezpieczeństwa, wgipsowuje się uprzednio w ścianę kilka trzpieni albo nawet śrub, za pomocą których odlew mocno się przytwierdza do ściany. Przy sporządzeniu odlewu umieszcza się w odnośnych miejscach płytki żelazne, z dziurami, w które wchodzi śruby. Ornamenty małe i wąskie i t. p. mogą być bezpośrednio nakładane na tynk lub w tynk na zaprawę

gipsową. Jeżeli wypada za pomocą ozdobnych listew gzymsowych utworzyć na ścianie pola, to listwy nakłada się zawsze od środka ku kątom.

Stiuk suchy albo kamienny sporządza się też w formach klejowych, przyczem najpierw wlewa się do formy cienką warstwę gipsu, w stosownych miejscach wstawia się około 2-3 cm. szerokie zagięte paski blachy cynkowej, które wystają na 2-3 cm. nad brzeg formy; następnie na jeszcze miękkim gipsie rozściela się rzadką tkaninę płócienną lub bawełnianą, na którą przychodzi druga warstwa gipsu, która z pierwszą i tkaniną wiąże się na gęstą, stałą masę. Aby gips nie twardniał za prędko, rozrabia się go na gęstwą z roztworem dekstryny w wodzie. Wystające końce listew blaszanych służą do umocowania stiuku gwoździami i śrubami do ściany.

Sporządzony w ten sposób odlew stiukowy, oprócz tego, że może być robiony w większych kawałkach, przedstawia jeszcze tę korzyść, że wskutek obecności tkaniny sztywność podnosi się istotnie, a grubość cała odlewu może być znacznie mniejsza, przez co zyskujemy na wadze. Poza to przy zakładaniu robionej w ten sposób ornamentacji stiukowej, można nawet obcinać i wstawiać nowe części stiukowe, które po osadzeniu i zaprawieniu szpar gipsem, można malować farbami olejnymi.

RÓŻNE.

Warszawa.

Naczelny inżynier miasta, p. Załuski, wyjeżdża w celach naukowych zagranicę.

Odbyło się zebranie członków akc. tow. fabryki cementu „Firley”. Między innymi rozpatrywana była sprawa sprzedaży placu dla wybudowania na nim fabryki cementowo-azbestowej dachówki „Eternit”, jak również sprawa zatwierdzenia umowy między temi fabrykami na dostarczanie w ciągu 12 lat po 900,000 pudów cementu na rok.

Zarząd warsz. okręgu komunikacji przystępuje do robót na Wiśle pod Płockiem i Włocławkiem. Koszty tych robót wynosić będą przeszło 100,000 rub.

Towarzystwo kooperatystów. Referat p. t. „O kooperatywie mieszkaniowej”. Właścicielem nominalnym domów lub mieszkań ma być Stowarzyszenie, a wszelkie transakcje członków muszą być załatwiane za pośrednictwem Zarządu.

Taki sam projekt uchwalono już dawno w Stow. Lokatorów Warszawskich (przyp. Red.)

Według sprawozdania zakładów gazowych wyprodukowano w r. z. 1,634,024,137 stóp gazu. Do oświetlania latarni ulicznych zużyto 97,686,514 st. sześć.; różne instytucje publiczne i prywatni konsumenci zużyli 1,556,268,747 st. sześć.

Długość rur gazowych, które były w r. z. w użyciu, wynosiła, 203,987 metrów bieżących o średnicy od 1½ do 30 cali. Latarni gazowych było: nocnych 6,429 i wieczornych 6,639.

Funkcjonowało gazomierzy 45,322, motorów gazowych—207 o sile 2607¾ koni parowych.

Z tego zestawienia wynika, że pomimo znacznego rozpowszechnienia w mieście energii elektrycznej, zużycie gazu nie maleje.

— Budżety miast w Królestwie:

Główny zarząd do spraw gospodarki ziemskiej i miejskiej ogłosił sprawozdanie z wykonania budżetów 116 miast Królestwa Polskiego za rok 1909.

Według tego sprawozdania, dochody 21 miast powiatowych w gubernji warszawskiej i Warszawy w okresie pomienionym wynosiły ogółem 11,636,757 rb., faktycznie zaś wydatkowano na potrzeby miast 10,109,914 rb.

Zatwierdzony budżet 13-tu miast w gubernji kaliskiej wraz z Kaliszem wyniósł 415,835 rb., wydatkowano zaś 291,913 rb.

Budżet 7-miu miast w gubernji kieleckiej wyniósł 152,921 rb., wydatkowano zaś 129,849 rb.

Budżet 14-tu miast w gubernji lubelskiej wyniósł 438,911 rubli, wydatkowano 416,925 rb.

Budżet 12-tu miast w gubernji piotrkowskiej wraz z Łodzią wyniósł 2,281,185 rb., wydatkowano 1,555,426 rb.

Budżet 9-ciu miast w gubernji płockiej wyniósł 219,991 rb., wydatkowano 177,637 rb.

Budżet 10-ciu miast w gubernji radomskiej wyniósł 208,507 rubli, wydatkowano 216,636 rb.

Budżet 10-ciu miast gubernji suwalskiej wyniósł 167,980 rb., wydatkowano 152,328 rb.

Budżet 12-tu miast gubernji siedleckiej wyniósł 163,252 rb., wydatkowano 220,343 rb.

Paryż.

W izbie deputowanych złożono wniosek, nawołujący rząd do przyjęcia zarządzeń prawodawczych, pozwalających gminom na zaciąganie pożyczek w celu budowy zdrojów i tanich mieszkań, przedewszystkiem dla rodzin licznych.

Skolimów.

Ogrodnik-pejzażysta, p. Teodor Chrząński, zaofiarował się wykonać bezinteresownie plan parku i ogrodu owocowego dla przyszłego schroniska weteranów teatralnych w Skolimowie. Część dolna gruntu z malowniczym brzegiem nad rzeką Jeziorną będzie tworzyła park angielski z uwzględnieniem grup z drzew iglastych, w górnej zaś części ma być urządzonego ogród owocowy.

Łódź.

Kilku zamożnych obywateli ofiarowało odpowiedni fundusz na budowę schroniska dla nauczycieli emerytów, pod warunkiem, że Stow. nauczycieli chrześcian z własnych funduszy nabędzie plac pod budowę schroniska.

Władza wyższa zgodziła się na przekształcenie wsi Nowe Chojny, Dąbrowa, Dąbrówka i Juljanów na jedną osadę, wskutek podjętych starań właścicieli nieruchomości w tych miejscowościach.

Magistrat łódzki wszczął starania o zaprowadzenie specjalnych ksiąg hipotecznych dla nieruchomości miejskich w Łodzi.

Na ostatnim posiedzeniu radnych magistratu rozpatrywano opracowany przez starszego budowniczego miejskiego, p. S. Nebelskiego, projekt ulepszenia i przekształcenia bruków na ulicach miasta Łodzi.

Po sporządzeniu szczegółowego kosztorysu robót, projekt przedstawiony będzie gubernatorowi piotrkowskiemu do zatwierdzenia.

Włocławek.

Do magistratu wniesiono projekt kontraktu oświetlenia miasta gazem i elektrycznością. Jako koncesjonariusze figurują panowie: M. Bojańczyk, Paweł Górski, L. Haack, Wilhelm Hordliczka, H. Mühsam i ks. Maciej Radziwiłł.

Wilno

Budżet m. Wilna na rok 1912 zaledwie zachował równowagę, a to wskutek półmilionowych wydatków, obowiązujących na policję i powinność wojskową. Musiano obciążyć wydatki, przeznaczone na potrzeby kulturalne, między nimi na oświatę.

Gubernator pozwolił Zarządowi miejskiemu, na niezwłoczne przystąpienie do robót remontowych w teatrze miejskim i wyasygnowanie potrzebnych na to środków, przed uprawomocnieniem się tej uchwały w terminie obowiązującym. Sprawę zarządzonego konkursu na nowy teatr, który miał stanąć na placu Łukiskim, uchwałę wstrzymano.

— W Zarządzie miejskim odbyła się licytacja konkurencyjna, przez deklarację za-

pieczętowana, na rury żelazne metrowej średnicy, potrzebne do budowy kanału stokowego. Przy dostawie utrzymała się fabryka ryska. Niektóre z większych fabryk (K. Rudzki i S-ka, T-wo Briańskie) wstrzymały się od deklarowania cen wobec zbyt krótkiego terminu dostawy.

Do konkurencji ograniczonej, na dostawę rur sztajngutowych i spodów kanałowych do kanalizacji miejskiej, były zaproszone następujące firmy: z Warszawy: Allina i Laurysiewicz, K. Fiszer i A. Walman, oraz K. Granzow; z Charkowa: Bergensztein; z gub. nowogrodzkiej: fabryki Now i Wachter. Utrzymała się firma K. Wachter i S-ka za symę 12,233 rb. 95 kop., gdy pierwsze trzy żądały od 20 do 22 tysięcy rb. Przedstawicielem firmy Wachter jest p. J. Pawłowicz.

Kijów.

Przedebatowano w radzie miejskiej sprawę ofiarowania uniwersytetowi placu miejskiego pod budowę instytutu patologiczno-anatomicznego. Rada uchwaliła oddać uniwersytetowi grunty na górze Batuchana z zastrzeżeniem, iż zanim gmach ten będzie zbudowany, rada miejska więcej nie będzie dawała gruntów uniwersytetowi. Rada rozpatrzyła również kwestję poddania robót wydziału budowlanego zarządu miejskiego pod kontrolę komisji, kontrolującej roboty, dokonywane na rachunek pożyczek obligacyjnych.

W czasie dyskusji wskazywano na to, iż żadna budowla miejska nie kończy się bez deficytu, który już teraz dosięga sumy przeszło 1 mil. rb. Rada uchwaliła rozciągnąć nadzór komisji powyższej i na roboty zarządu miejskiego udzieliła mu pozwolenia na wykonywanie budowli, których kosztorysy zostały już przyjęte sposobem gospodarczym, w tych wypadkach, kiedy koszt budowli nie przewyższa 2 tys. rb.

W sprawie budowy nowych koszar, Ministerstwo wojny żąda, aby za grunty, na których miasto ma wnieść koszary, zapłacono mu po 5 kop. za sążeń kw.

Ponieważ budowa koszar jest sprawą palącą, rada uchwaliła zawrzeć umowę z min. wojny.

Uchwałą przystąpienia do wiercenia nowych studni zebranie zakończone.

Lipowiec gub. Podolska.

Polecono zarządowi ziemskiemu założyć z wiosną r. b. warsztat do wyrobu cementowych kręgów studziennych i użyć na ten cel rb. 2,000.

Mochylów.

Postanowiono wyasygnować rb. 400 na wiernicze poszukiwania wody w Pieczersku.

Mińsk.

Wobec pogłosek, jakoby budowa domu miejskiego miała być powierzona pewnej firmie bez konkurencji, grupa radnych ma wystąpić z żądaniem, aby, po pierwsze, ogłoszono konkurs na projekt, a następnie wezwano do konkurencji biura architektoniczne, ale tylko z pośród pierwszorzędných firm.

KOMUNIKACJE.

Kalisz.

W gub. kaliskiej buduje się pierwsza większa kolejka wąskotorowa dla nowobudującej się cukrowni Tow. akc. „Gosławicę“. Kolejka ta, długości 50 wiorst, będzie przeważnie przewoziła buraki, wytloki, węgiel, cukier, kamień wapienny etc. i przechodzić będzie przez większą część północnej części gub. kaliskiej. Budowa kolejki, w której zainteresowani są zamieszkali w tamecznej okolicy obywatele ziemscy, wyniesie około rb. 300,000. Kolejkę buduje Tow. akc. „Artur Koppel“.

SKRZYŃKA ZAPYTAŃ i ODPOWIEDZI.

Zapytanie № 19. *Chociaż sam nie buduję, lecz firma K... ma zamiar budować stodołę (magazyn-stodołę) długości 50 arszynów, która prawdopodobnie będzie kryta blachą żelazną. Czy zechce mi Pan przeto wskazać najlepszy sposób budowli ścian, wiązania wysokiego dachu przy 20 arszynach szerokości, oraz najwłaściwszego rodzaju dachówki wraz z kosztem za 1 sążeń².*

Zapytanie № 20. *Od lat wielu wznoszono bez przeszkody domy i domki na terenach własnych przy linii kolei Nadwiślańskiej na dystansie Wawer—Otwock bez zachowania przepisów co do 10 sążniowej odległości od granicy gruntów kolejowych. Obecnie zarząd kolei wszczął kilka spraw sądowych w sprawie tej, domagając się, aby właściciele nieruchomości zburzyli swoje domy. Przed kilku laty sprawę taką prowadziła kolej Warsz. Wiedeńska przeciwko Mincowi i zaledwie wyrok senatu uchronił właściciela od zburzenia piętrowej kamienicy. Otóż w motywach senatu powiedziano było, że przepisy te nie mogą być stosowane do właścicieli gruntów sąsiadujących z koleją, o ile dany teren kolejowy nie był wywłaszczony przy budowie kolei.*

Zachodzi więc pytanie do rozwiązania, czy przy budowie kolei Nadwiślańskiej tereny pomiędzy Wawrem, a Otwockiem były wywłaszczone, czy tylko skupione na warunkach dobrowolnej namowy z właścicielami gruntów?

WYSTAWY.

Wystawa gazu, elektryczności i innych świateł w zastosowaniu do gospodarstwa domowego, gospodarstwa miejskiego i drobnego przemysłu otwartą zostanie dnia 25-go sierpnia r. 1912.

KONKURSY.

Projekty Polichromji kościoła katedralnego w Kamieńcu Podolskim za rb. około 18,000. Nagroda I—1000, II—600 i III—400 rubli. Termin 10 maja r. b. Tow. Opieki nad Zabytkami Przeszłości w Warszawie.

Projekty gmachu 2 miejskich szkół handlowych w Rewlu na 14 kwietnia r. b. Nagrody rb. 1,5000 i zakupy po rb. 100.

Petersburg. Konkursy na trzy typy szkół ludowych rozpisuje komitet międzynarodowej wystawy „Urządzenia i wyposażenia szkoły”, z terminem 28 marca r. b. *Typ pierwszy*—parterowy murowany lub drewniany budynek, mieszczący 2 klasy po 50 dzieci każda. Przeznaczona jest jedna nagroda rb. 150.

Typ drugi—parterowy lub piętrowy budynek, murowany lub drewniany, o 3-ch klasach na 50 dzieci każda i in. ubikacjach. Jedna nagroda wynosi rb. 150.

Typ trzeci—parterowy lub piętrowy budynek, murowany lub drewniany, o 4-ch klasach na 50 dzieci każda i innych ubikacjach. Nagroda jedna rb. 200. Skala do wszystkich rysunków 1:168.

Sąd konkursowy stanowią pp.: Ancyferow, Wirrych, Gałęzowski, Łatyszew, Kozłow, Herczunowski. Program można otrzymać z Komisarjatu Wystawy (Petersburg, Pantelejmońska 2).

RYNEK PIENIĘŻNY i HIPOTEKA.

Gotowizna jest w dalszym ciągu rozprężalną na rynku warszawskim; stopy dyskontowe nie są wygórowane. Materiał wekslowy, starannie badany, znajduje odbiorców, tem bardziej, że napływ nie jest nadmierny.

Co do wypłacalności, nie tylko nie jest ona gorszą, ale owszem: ujawnia niezaprzeczoną poprawę.

Lokacje hipoteczne na nieruchomości warszawskie są ożywione; ruch kapitałów

przybiera w tym kierunku większe rozmiary. Pierwsze numery po Towarzystwie Kredytowem Miejskiem na pierwszorzędnych ulicach osiągają 6⁰/₀, na drugorzędnych i na Pradze 6¹/₄ do 6¹/₂⁰/₀; od sum przewyższających pożyczkę Towarzystwa płać 7 do 8⁰/₀, zależnie od ulicy i stanu nieruchomości. Kapitały są wogóle chętne dla lokacji hipotecznych.

AKCJE BEZ KURSU.

Przypuszczalne ceny informacyjne (bez gwarancji)	Żądano	
	w rb.	Placownicy
Ceramika Lange i Dziewulski	50.—	—
Cement Klucze	100.—	—
„ Łazy	100.—	—
„ Ogrodzieniec	100.—	—
„ Opoczno	50.—	—
„ Wołyń	120.—	100.—
Fabryka „Elektryczność“	100.—	—
Martens i Daab	50.—	—

LICYTACJE NA DOSTAWY i BUDOWY.

Kozienice. Urząd powiatowy 11 marca, o godz. 12-iej w poł., naprawa drewnianego z murowanymi filarami, budynku pożarowego od sumy rb. 1200—¹/₁₀ kaucji.

Hrubieszów, Urząd gub. 5 marca, o godz. 12-iej w poł. kompletna naprawa mostu na rzece Huczwi od sumy rb. 1158—10⁰/₀ kaucji.

Piotrków, Urząd guber. 20 lutego, naprawa traktu na ucząstkach I-go rzędu Łódzko-Zduńsko-Wolskim i Zgiersko-Lutomierskim, w powiecie Łódzkim, ogółem dług. 6 w. 255 sążni, od sumy rb. 22,149 kop. 81 kaucja ¹/₁₀.

— 20 lutego wybudowanie Krakowskiej i część Mikołajewskiej ulicy w Częstochowie, od sumy 23931 rb. kop. 50 (in minus) kaucja ¹/₁₀.

Zarząd Tow. Drogi Żelaznej Wołosko-Bugulminskiej w Petersburgu, (Pocztamska 12) 8 marca, o godz. 12-iej w poł., budowa mostu na Wołdze w m. Symbirsku.

Ostrołęka, Urząd powiatowy, 22 lutego o godz. 12-iej w południe, na oświetlenie ulic i placów od sumy rb. 2400 na rok (in minus).

Warszawa. Okręg wojenny 20 lutego, o godz. 12-iej w poł. 1) na składy artyleryjskie w Górze Kalwarji rb. 11543, 2) budynek dla trzeciej baterji około Ostrowia gub. Łomżyńskiej za rb. 5455 kop. 42.

Włocławek. Magistrat. Budowa łaźni do dnia 28-go września ob. za rb. 1200.

Tutaj wymienione licytacje pomieszczone są w № poprzednim.

Dnia	Miejscowość	Przedmiot
20/II	Piotrków	Studnia i kanał.
20/II	"	Roboty brukarskie.
20/II	"	Studnia, kanał i ogrodzenie żelazne.
20/II	Warszawa	Roboty murarskie.
22/II	"	Dostawa piasku i żwiru.
26/II	Piotrków	Budowa klozetów, mostku i ścieku.
27/II	Gawrychy	Dom drewniany dla gminy.
28/II	Rypin	Budynki dla przyrzędów pożarnych.
29/II	Biała	Przebudowa magistratu.
1/III	Płock	Budowa szosy.
27/IV	Będzin	Oświetlenie miasta i mieszkań.
28/V	Kielce	Roboty mostowe.

OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskich dróg żel. dojazdowych zawiadamia osoby życzące podjąć się wykonania robót ziemnych, brukarskich, mularskich, żelazno-betonowych i innych przy budowie linii Wawer—Otwock—Karczew i Piaseczno—Grójec—Czersk, że oferty przyjmuje codziennie od godziny 4-ej do 5-ej w biurze Towarzystwa w Mokotowie przy ul. Nowo-Aleksandryjskiej № 11. W tymże czasie można otrzymać wszystkie potrzebne informacje.

Pozwolenia na parkany.

Z powodu świąt rosyjskich podamy wykaz w przyszłym tygodniu.

WYKAZ BUDOWLI

projektowanych oraz zatwierdzonych od 9|| do 17|| r. b.

NB! Przedruk wzbroniony.

- Warszawa.** Jerozolimka 5019 (47). Wodziński. Urządzenie elektryczne.
 Czerniakowska 2929c. (92). Mickum. Budowa fabryki kaffi.
 Tamka 2852 (47). Kończyński. Budowa piętr. oficyny.
 Nowo-Wielka 6044 (?1). Cynamon. Budowa windy elektrycznej.
 Sierakowska 2191A. Glikson. Nadbudowa domu front.
 Długa 586/B. Stempiński. Przebudowa 3 piętr. budynku.
 Strzelecka 69 (5). Klukaczewicki. Budowa 3 piętr. oficyny.
 " 4/6/c (6) Nazimek. Budowa 4 piętr. domu i oficyny.
 Smocza 2171/K (42). Pawłowska. Przebudowa suterenu.
 Grochowska 1421. Sztejmeć. (Zam.) Budowa 3 piętr. domu i oficyny.
 Długa 501 (5). Patek. Powiększenie piekarni.
 Chłodna 762 (4). Niselson. (Zam.) Budowa 4 piętr. oficyny i nadbud. oficyny.
 Powązkowska 5434 (8). Kerszys. Budowa kamiennej komory.
 Czerniakowska 2989/A. (93). Arct. Przebudowa suterenu.
Łódź. Karolkowa 5976 (20). Szyller. Budowa fabryki papieru.
 Królewska 10. Leon Plichal. Nadbudowa 2-piętrowej murow. apretury i budowa parterowych budynków fabrycznych.
 Widzewska 214. Ejsenbraun. Odbudowa 1-piętrowego magazynu murowanego.
 Radwańska 36. Banaszkiwicz Andrzej. 4-piętrowa murowana oficyna.
 Przejazd 18. Abram Kryształ i Moszek Lewkowicz. 2-piętrowa murowana oficyna.
 Zakątna 57. Gutmann. Parterowe budynki fabryczne.
 Dąbrowska 72. Szrama. 1-o piętrowa oficyna.
 Mikołajewska, bez numeru. Rosyjskie Transportowe Towarzystwo Ubezpieczeń.
 Przebudowa biura.

Piaseczno	pow. Warszawski. Samoleski. Budowa domu i szopy.
Grodzisk	pow. Błoński. Zilberman. Budowa oficyny.
Brześć-Kujawski	pow. Włocławski. Siborowski. Budowa domu.
Zgierz.	pow. Łódzki. Bieliński Franciszek. Drewniana oficyna.
"	" " Szymański Konstanty. "
"	" " Tow. Akc. A. G. Borst. Przebudowa murowanego browaru na przędzalnię z dobudową murowanych budynków fabrycznych.
	Szczęśliwa 64. Al. Kinderman. Urządzenie tkalni mechanicznej w dwupiętrowej oficynie.
Bałuty.	pow. Łódzki. Widok 4. August Jaszke. 4-o piętrowy dom murowany i oficyna.
"	" " Aleksandrowska 25. Busse Andrzej. 3-iętrowy dom murowany.
"	" " Franciszkańska 64. Kalis. Trzypiętrowy dom i przebudowa domu.
"	" " Pałacowa 9. Pawlak. Jednopiętrowy dom.
"	" " Aleksandrowska 45. Piszkowski. Trzypiętrowy dom murowany i oficyna.
"	" " Ul. Marcina. Sztenke Ryszard. Drewniana oficyna.
"	" " Marysińska 14. Micielski Stanisław. Trzypiętrowa murowana oficyna.
"	" " Brzezińska 57. Przygoński Józef. Czteropiętrowy dom murowany z oficyną i piekarnią.
Rokicie.	" " Braun i Assenheimer. Drewniany dom piętrowy.
Zabieniec.	" " Mikka Antoni. Murowana fabryka dla wyrobu ultramaryny.
Radogoszcz.	" " Ul. Marcina. Błaszczuk Hilary. Drewniana oficyna.
Pabjanice.	" " Lefler. 1-o piętrowa oficyna i przebudowa domu.
"	" " Akc. Tow. R. Sängner. Filtry i osadniki.
Rud i Pabjanicka.	" " Drewicz Berta. Dwupiętrowy dom murowany.
Starzyce.	p. Brzeziński. Bornsztejn Zysman. Jednopiętrowy magazyn murowany.
Tomaszów.	" " Bińczyk S. Oficyna i drwalka.
"	" " Caft Jan. Jednopiętrowa murowana oficyna i drwalka.
"	" " Arndt K. Dwupiętrowy dom, parterowa pralnia i drwalki.
"	" " Silberg. Budynek dla warsztatów tkackich.
"	" " Kurc F. Dom murowany dwupiętrowy.
"	" " Parafja ewangelicka. Dwupiętrowy dom murowany dla parafji.
"	" " Caft Adolf. Jednopiętrowa oficyna murowana.
"	" " Szersch Oswald. Oficyna murowana.
"	" " Akc. Towarzystwo Oświetleń Gazowych. Jednopiętrowe budynki.
Karniszewice.	pow. Łąski. Lenkowska. Drewniana oficyna.
"	" " Kolas. Drewniany dom parterowy.
"	" " Kłos. Murowany dom piętrowy.
Rogoźno.	" " Wojdzisławski i Lewkowicz. Tartak.
Noworadomsk.	p. Noworadom. Brzezińska 82. Dymand Josek. Parterowy dom murowany.
"	" " Stodolniana 14. Broszkiewicz Piotr. Oficyna murowana i stodoła.
"	" " Szwarz. Nadbudowa 3-go piętra.
Brzeziny.	pow. Łódzki. Gałązka. Murowany magazyn parterowy.
Aleksandrów.	" " Projektowana ul. Niciński. Murowany dom parterowy i oficyna.
Częstochowa.	" " Szkolna 5a. Grygosiński Józef. Trzypiętrowa oficyna murowana.
"	" " Dzika ul. Pławner i Winer. Dwupiętrowy młyn parowy.
"	" " Żelazna ul. Chasklewicz. Szopa dla narzędzi betonowych.
Piotrków.	" " Aleje Aleksandra. Sztajnberg Abram. Trzypiętrowy dom muro- wany dla biura Izby Skarbowej.
"	" " Aleja Aleksandrowska 14. A. L. Stawirej. Murowana jednopiętro- wa oficyna.
Wielopole.	pow. Piotrk. Szymel. Nadbudowa jednego piętra nad krochmalnią.
Sosnowiec.	Aleksandrowska 6. Ortenburger Edward. Jednopiętrowy dom murowany.
"	Szopena. Mielnik Walenty. Jednopiętrowy dom murowany.
"	Targowa. Tropaner i Szwajcer. Nadbudowa 4-go piętra.
"	Fabryczna. Pietrzyński. 3-piętrowy dom.
"	Topolowa 2. Włosek. " "
"	Kaliksta 1. Wypych. " "
"	Dańdowska 1. Stelmarski. " "

- Dąbrowa.** pow. Będziński. Akc. Tow. W. Fitzner i K. Gamper. Oczyszczalnia przy odlewni (pucernia).
- Będzin.** Modrzejowska ul. Hamburgier Berek. Trzypiętrowy dom murowany i 2-u p. oficyny. Gawlik. Budynki dla maszynowej fabrykacji cegły.

Kurcewski i S-ka

Fabryka Urządzeń Sanitarnych

Warszawa, Książęca 7, tel. 95-22.

OGRZEWANIE CENTRALNE WSZELKICH SYSTEMÓW. WENTYLACJA. KANALIZACJA. WODOCIĄGI ZWYKŁE I PNEUMATYCZNE. SUSZARNIE. PRALNIE MECHANICZNE. KUCHNIE PAROWE. OSUSZANIE WILGOTNYCH POMIESZCZEŃ. WŁASNE
 □□□□□□□□ WARSZTATY MECHANICZNE. □□□□□□□□

Ceny materiałów budowlanych.

C e g ł a.

dane z Sekcji Ceglarskiej przy Tow. Przem. Kr. Pols.

Na rok przysły znaczniejszych tranzakcji zawarto (z kilkumiesięcznym terminem dostawy) już kilka po 16.50, do 18.50 rb. za 1000 szt. Wobec tego można uważać cenę rb. 17.25 za miarodajną.

B e t o n i t y.

(Puste kamienie betonowe). Rozmiar 54X22X41 cm po 40 k. za sztukę. Rozmiar 54X22X26 cm. po 30 kop. za sztukę f-ko fabryka-Warszawa.

C e m e n t.

(podług notowań Centr. Biura sprzedaży Portland-cementu)

Ceny hurtowe za beczkę wagi 10 pud. btto. fko, wagon stacja kolejowa, przy dostawach wagonowych.

Ziemia Warszawska. Wyszków, Mrozy 4.40 Warszawa Petersburska, Warszawa Kaliska, Praga Nadw. Marki, Kołbiel, Stanisławów, Tuszcz, Wołomin, Warszawa Kowelska-Warszawa Brz. Rembertów, Miłosna, Nowo-Mińsk, Wawer, Falenica, Otwock, Celestynów 4.30. Warszawa Obwodowa 4.25. Płochocin, Błonie, Teresin, Sochaczew, Bednary, Domaniewice, Milanówek, Brwinów, Pruszków, Włochy, Warszawa, W.W., Ożarów, Nieborów, Skierniewice, Radziwiłłów, Żyrardów, Jaktorów, Grodzisk, Jackowice, Łowicz W. W., Jabłonna, Nowy-Dwór, Modlin, 4.20. Płyówia, Nasielsk, Świercz, 4.10. Pniewo, Kutno, Chodecz, Krośniewice, Czerńniewice, Ciechocinek, Nieszawa, Brzezic, Włocławek, Aleksandrów Pogr. 4.00.

Ziemia Wileńska. Berezewecz, Nowodruć, Stary Dwór 4.80. Woropajewo, Goduciszki, Postawy 4.70. Łyntupy, Rozłogi 4.60. Artyleryjski, Daugi, Kukuciszki, Marcinkance, Olita, Olkieni, Orany, Potarancy, Rudziszki, Świenciany, Sygudyszki 4.50. Bastuny, Bezdany, Binia-konie, Wilno, Wojgiany, Gawja, Gudugaj, Dukszy, Zalesie, Ignalino, Kałkuny, Kiena, Landwarowo, Lida, Listopady, Nowo-Świenciany, Nowo-Wilejsk, Niemen, Niemen-przystań, Podbrodzie, Połoczany, Porubanek, Prudy, Rożanko, Skrybowo, Smorgoń, Soły, Turmont, Juraciszki, Jaszuny 4.40. Alechnowice, Anastasiewsk, Budstaw, Wilejka, Zaczacie, Krzywicz, Królewszczyzna, Mołodeczno, Żośle, Parafiano, Podswile, Radoszkowice, Usza, 4.30. Koszedary 4.20.

Ziemia Mińska. Baranowice, Borysów, Worejcy, Werchutino, Widibór, Witgensztejsk, Gancewicz, Horyń, Daraganowo, Derewcy, Działowicz, Żerbiłówka, Żodyń, Zamirje, Izjastaw, Kinel, Kojdanowo, Kołodziszcz, Łowza, Łunjniec, Luszcza, Lachowicz, Mańkowicz, Mińsk,

Niegoretoje, Osipowicz, Parochońsk, Pińsk, Pińsk-Przystań Pogorzecze, Pramino, Puchowicz, Ratomka, Rudziensk, Stare-Drogi, Stołpcy, Talka, Urzecze, Falicze, Faniopol, Czuczowicz, Juchnowicz, Michanowicz, Lesnaja 4.30. Diedówka, Żytkowicz, Kopcewicz, Korzewka, Kocury, Lachwa, Mikuszewicz, Plicz, Sinkiewicz, Staruszki 4.20. Berezyna, Bobrujsk, Golewicz, Demechv, Krasny Brzeg, Mozyr, Nachów, Rynia, Tatarka, Jasień, Babicz, Wasilewicz, 4.10. Rzeczyca, Jakimówka 4.00.

Ziemia Grodzieńska. Białowieża, Białystok, Bielsk, Bielany, Wysokie-Litewskie, Gajnowka, Grygorowce, Grodno, Domaczewo, Zakrucin, Kleszczele, Knyszyn, Krasnostocka Platforma, Kuźnica, Lewicka, Łyszczycze, Małoryto, Mońki, Nowokamienna, Nurzec, Ossowiec, Porzece, Sokółka, Starosielce, Strabla, Stradecz, Fronołowo, Czeremcha, Czarna-Wieś 4.50. Andrzejowce, Berestowice, Brześć Lit. Waliły, Wołkowysk, Wólka, Grynki, Domonowo, Dniepro-Bug., Drohiczyn, Żabinka, Rzednia, Zelwa, Issa, Kobryń, Kossowo, Liniewo, Mołczadz, Mosty, Muchawicz, Narewka, Nowogródek, Oziernica, Podroś, Pogodino, Swistocz, Skidel, Słonim, Snitowo, Tewle 4.40.

Ziemia Piotrkowska. Stryków, Główno, Tomaszów Piotrkowski 4.20. Łódź Kaliska, Łódź Fabr., Łódź Karolew, Pabjanice, Zgierz, Koluszki, Słotwiny, Rogów, Łask 4.10. Baby, Wolborka, Rokiciny 4.00. Rozprza, Piotrków 3.90. Kamieńsk, Gorzkowice, Koniecpol 3.85. Noworadomsk, Widzów, Złoty Potok 3.80. Hantke 3.75. Kłomnice, Częstochowa Herbska 3.70. Częstochowa, Rudniki, Ostrowy, Blachownia, Herby 3.65. Poraj, Myszaków, Zawiercie 3.60. Strzemieszycze W. W., Strzemieszycze Nadw., Sosnowiec Nadw. Zagórze, Pogoń, Niwka, Granica W. W., Granica Nadw., Łazy, Żabkowicz, Dąbrowa W. W., Dąbrowa Nadwiśl. Będzin, Sosnowiec W. W. 3.55.

Ziemia Kielecka. Suchedniów, Łęczna 4.15. Zagnańsk i Tumlin 4.10. Kielce i Sitkówka 4.05. Chęciny i Miąsowa 4.00. Jędrzejów, Potok i Małogoszcz 3.95. Sędziszów, Przysieka i Włoszczowa 3.90. Miechów i Jeżówka 3.85. Wolbrom 3.75. Olkusz, Bukowno i Sławków 3.65. Rabsztyn 3.60.

Ziemia Lubelska. Iwangród 4.20, Lubartów 4.25 Lublin i inne 4.00.

Ziemia Łomżyńska. Czerwony Bór, Małkinia, Pasiaki, Wnory, Kruszewo, Łapy, Szepietowo, Czyżew, Ostrołęka, Gucin, Komarowo 4.50. Grajewo 4.20.

Ziemia Kaliska. 4.00 oprócz: Radliczyce, Sieradz i Zduńska Wola 4.10.

Ziemia Radomska. Wierzbnik, Kunów, Ostrowiec Szydłowiec, Sieciechów, Garbatka, Zagożdżon, Jedlnia, Radom, Rożki, Jastrzab, 4.30. Skarżysko, Bliżyn, Nieklan, Końskie, Opoczno 4.20.

Ziemia Płocka. 4.00.

Ziemia Wolyńska. Bobły, Włodzimierz-Wot., Lubliniec, Owadno, Turyjsk 4.60. Zabłocie, Krymno, Moszczany 4.50. Rafałówka 4.40. Zawale, Kowel, Maniewicz,

Myzowo, Powursk, Czartoryjsk, Maciejów 4.40. Antonówka, Dombrowica, Udryck, 4.30.

Ziemia Suwalska. Augustów, Puńsk, Simno, Suwałki, Szestakowo 4.50. Wierzbołowo, Wilkowyszki, Kozłowa Ruda, Mawrucy, Pilwiszki 4.00.

Ziemia Siedlecka. Sobolew, Życzyn, Wilga, Pila-wa 4.40. Siedlce i inne 4.50

Wapno niegaszone.

„Rudniki“ fko wagon stacja W.W. za 100 korcy Rb. 88.—.

Chęciny, zakłady inż. J. Hempla. Wapno wypalane gazem, z marmuru chęcińskiego, po 15¹/₂ kop. za pud, franco wagon Chęciny. Cena franco Warszawa W. W. kalkuluje się kop. 21,6 za pud.

„Kadzielnia“ (wapno wypalane z marmuru kieleckiego) fko Kielce wagon k. 14 za pud. przewóz do W.W. 5,86 k. od puda, czyli kalkulacja puda fko Warszawa 19,86 k. za pud.

Tendencja zwykła z powodu nowej ustawy obowiązkowego ubezpieczenia robotników i dużego zapotrzebowania, jak w Warszawie, tak i na prowincji.

Piasek i żwir.

Piasek na brzegu za 1 m.³ Rb. —.40.

Żwir „ „ „ 1 „ „ 5.—.

Przewóz do miasta od 0.50—1.— rb. za 1 m.³, za leżnie od odległości.

Cena żwiru jest wyjątkowo wysoka, z powodu zupełnego prawie wyczerpania zapasów.

Organizacja spółdzielczej zwirowni postępuje szybko: Zrobiono kosztorys na rb. 75,000, w czem 20,000 na kapitał obrotowy. Obecnie przygotowuje się umowa spółkowa.

G i p s.

Na 5 pudów	Na wagony	Ze składu
Sztukatorski	Rb. 2.50	Rb. 3.—
Murarski	„ 1.65	„ 2.—

Ż e ł a z o.

Ceny podwyższone.

Obecna cena belek i korytek przy dostawie ze składów w Warszawie wynosi:

H № 8	rb. 1.95 kop.	H № 38—40	rb. 1.95 kop.
„ № 10	„ 1.90 „	„ № 10—10 ¹ / ₂	„ 1.95 „
„ № 12	„ 1.85 „	„ № 12	„ 1.90 „
„ № 13—16	„ 1.65 „	„ № 14—14 ¹ / ₂	„ 1.80 „
„ № 18—22	„ 1.60 „	„ № 16	„ 1.70 „
„ № 23—32	„ 1.55 „	„ № 18—30	„ 1.60 „
„ № 34	„ 1.85 „		
„ № 36	„ 1.90 „		

za pud wagi teoretycznej.

Dla uniknięcia kłopotliwego sprawdzania wagi na budowie ustanowione zostały ceny na miarę:

H № 8	Rb. —.70 ¹ / ₄	H № 23	Rb. 3.15
„ № 10	„ —.96	„ № 24	„ 3.39 ³ / ₄
„ № 12	„ 1.25 ¹ / ₂	„ № 26	„ 3.93 ³ / ₄
„ № 13	„ 1.28	„ № 28	„ 4.50 ¹ / ₂
„ № 14	„ 1.43	„ № 30	„ 5.09 ³ / ₄
„ № 15	„ 1.60 ¹ / ₄	„ № 32	„ 5.73 ¹ / ₂
„ № 16	„ 1.79 ¹ / ₂	„ № 34	„ 7.63 ¹ / ₂
„ № 18	„ 2.12	„ № 36	„ 8.78
„ № 20	„ 2.55	„ № 38	„ 9.93 ¹ / ₂
„ № 22	„ 3.01	„ № 40	„ 10.93

□ № 10	Rb. 1.30	□ № 20	Rb. 2.60 ¹ / ₄
„ № 10 ¹ / ₂	„ 1.66	„ № 22	„ 2.98 ¹ / ₂
„ № 12	„ 1.57 ¹ / ₄	„ № 23 ¹ / ₂	„ 3.23 ¹ / ₄
„ № 14	„ 1.80 ¹ / ₂	„ № 24	„ 3.39 ¹ / ₂
„ № 14 ¹ / ₂	„ 1.69 ¹ / ₄	„ № 26	„ 3.83
„ № 16	„ 2.03	„ № 28	„ 4.29
„ № 18	„ 2.24 ¹ / ₂	„ № 30	„ 4.77 ³ / ₄

za metr bieżący z pocięciem i dostawą na plac budowy w obrębie Warszawy i Pragi.

Cena zasadnicza żelaza okrągłego do robót żelazo-betonowych, żelaza bednarskiego do sklepień, żelaza kwadratowego, płaskiego i kąтового wynosi obecnie rb. 1.56 za pud wagi rzeczywistej.

Blacha cynkowa—cena zasadnicza rb. 16.— kop. za 100 funtów z dostawą w obrębie miasta.

Blacha żelazna cynkowana krajowa w gatunku najwyższym, od której cynk, nawet przy najostrożniejszych zgięciach, nie tuzszy się zupełnie.

28×56

№.	8,	9,	10,	11,	12
rb.	4.40	4.25	4.10	4.—	3.90

30×60

№.	9,	10,	11,	12
rb.	4.55	4.40	4.30	4.20

za pud franko plac budowy w Warszawie, z dostawą natychmiastową.

Blacha żelazna cynkowana w gatunku zwykłym z deseniem „w kwiatki“, jaką wyrabiają fabryki rosyjskie, o 10 kop. na pudzie tańsza.

D r z e w o.

Na sezon budowlany r. 1912.

	Lokieć b.	Metr sześcienn.	Metr bieżący
			Rb. kp.
Kantówki	Krokiew	5"×5" kp. 10 ¹ / ₂	Rb. 18 ¹ / ₄
		5"×6" „ 13 ¹ / ₄	„ 23
		6"×6" „ 16 ¹ / ₄	„ 28 ¹ / ₃
		6"×7" „ 19 ¹ / ₄	„ 33 ¹ / ₂
		7"×7" „ 23 ¹ / ₂	„ 40 ³ / ₄
		7"×8" „ 27 ¹ / ₂	„ 47 ³ / ₄
		8"×8" „ 32	„ 55 ¹ / ₂
		8"×9" „ 37 ³ / ₄	„ 65 ¹ / ₂
		9"×9" „ 45 ¹ / ₂	„ 79
		9"×10" „ 58	„ 1
10"×10" „ 65	„ 1		
Połowiczn.	3"×6" „ 9	„ 18	„ 10
	3 ¹ / ₂ "×7" „ 12 ¹ / ₂	„ 17	„ 45
Deski ob. wsz. grb.	Kubik polski	do 6 ¹ / ₂ " szer. „ 19	„ 85
		7" i 7 ¹ / ₂ " „ 50	„ 90
		8" i wyż. „ 55	„ —
Dębina	2 ¹ / ₂ " na stopnie schodowe	„ 89	„ 37 „ 25
		„ 53	„ 22 „ 15
		„ 67	„ 28 „ —
		„ 60	„ 25 „ 10
Klasowe	1 ¹ / ₂ " № III kopa	„ 11	„ 34 ¹ / ₂
		„ 11	„ 30 ¹ / ₂ —31 ¹ / ₂
Półczyste	5 ¹ / ₄ "	„ 11	„ 34 ¹ / ₂ —35 ¹ / ₂
		„ 11	„ 50 —51 ¹ / ₂
Szpuntow.	1 ¹ / ₂ "×7"	„ 11	„ 63 —64 ¹ / ₂
		„ 11	„ —

UWAGI: 1) Ceny powyższe rozumieją się loko budowa, względnie fabryka, z dostawą ze składów drzewa (nie z placu przy stacji kolejowej) dla poważnych i stałych odbiorców przy perjodycznych zapotrzebowaniach.

2) Przy drzewie kantowym do grub. 8"×8" włączanie, za sztuki dłuższe od 13⁰, a przy grubościach 8"×9" i wyżej, za sztukę dłuższe od 11^{1/2}⁰, bierze się często o 10—15% drożej.

Ceny są podane za łokcie i metry — byłby bowiem najwyższy czas, aby wprowadzić do całego przemysłu budowlanego system tylko metryczny.

Spis stowarzyszeń i instytucji mających styczność z budownictwem.

Patrz Nr. 6-ty.

Drobne ogłoszenia.

Dla poszukujących pracowników lub pracy drobne ogłoszenia bezpłatnie. O ile adres nie jest w ogłoszeniu wskazanym, to prosimy składać oferty piśmienne w redakcji Wiad. Bud. dla wskazanego w ogłoszeniu znaku lub cyfry.

Poszukiwani.

Potrzebuję młodego, pracowitego technika, który by ukończył jedną ze szkół technicznych, był obznajmiony ze sporządzaniem kosztorysów urzędowych, posiadał przytem paroletnią praktykę budowlaną, oraz mógł złożyć referencje o swej uczciwości. Warunki pracy następujące: posada stała przy Magistracie z pensją 50 rb. miesięcznie, zajęcie w zimie 5—6 godzin w biurze, w lecie zaś od rana do godziny 6-tej z przerwami na śniadanie i obiad — przeważnie na robotach. Przy tem może mieć prywatne zajęcia przynoszące 20—30 rb. miesięcznie. Zgłoszenia piśmienne wraz z curriculum vitae proszę kierować pod adresem: *Inż. J. Referowski—Piotrków.*

Poszukuję rysownika lub technika budowlanego ładnie i biegle rysującego do biura architekta K. Iwanicki. Kijów 20. Włodzimierska.

Młody doświadczony technik lub inżynier specjalista z działu betonowego lub też w żelazo-betonowym dla prowadzenia fabryki i dozoru robót poza fabryką. Oferty prosimy nadsyłać dla „Biura Betonu” Sosnowiec.

Wolnopracujący technik budowlany i asekuuracyjny, poszukuje stałej posady w Warszawie lub na prowincji, w mieście posiadającym szkoły średnie polskie. Oferty w Redakcji Wiadomości Budowlanych pod K. S. 34.

Fabryka wyrobów betonowych, dobrze zarządzana, stałe dostawy, z powodu ważnych zmian do sprzedania. Oferty pod: „Beton” przyjmują „Wiadomości Budowlane”. 35.

Technik budowlany, ładnie rysujący i piszący, obznajmiony praktycznie z robotami budowlanymi i niwelacją potrzebną do *biura budowlanego E. Kosinowskiego w Dąbrowie Górniczej.* 26

Architekt młody i zdolny, jako pomocnik samodzielny — poszukiwany do biura architektonicznego w Warszawie. Oferty proszę składać w Red. W. Bud. dla P. G.

Technik samodzielny z większą praktyką, dobry

rysownik, obeznany z konstrukcjami i umiejący zestawiać kosztorysy — potrzebny. Wynagrodzenie dobre. Szczegółowe oferty A. Bogusławski — Częstochowa. 30

Poszukuję młodego technika lub architekta, obznajmionego ze sporządzaniem projektów, kosztorysów i praktycznym kierunkiem robót. Posada stała — pensja zależna od uzdolnienia. Zgłoszenia piśmienne wraz z curriculum vitae proszę nadsyłać pod adresem: Biuro Architektoniczno-Budowlane „M. Heyman i J. Dzierżawski” w Kaliszu. 38

Majster dachówkowy, sumienny, pracowity, specjalista, poszukiwany do Łomży. Różaner. 39

Poszukujący zajęcia.

Ceglarnik z 12-letnią praktyką w pierwszorzędnych ceglarniach poszukuje posady od dnia 1 stycznia 1913 roku. Świadectwa b. dobre. Zna wyroby z gliny, cementu i eksploatację torfu, a także fachową rachunkowość. PP. Inżynierom polecam się jako k.h. zastępca na wyjazdy do budowy cegielni. Oferty do Red. „Wiad. Bud.” pod Z. Z. Z.

Technik budowlany przyjmie odpowiednie zajęcia w godzinach popołudniowych, poważne stosunki na kolejach. Łaskawe oferty do

Redakcji Wiad. Bud. dla B. H. 37.

Młody architekt, który ukończył wyższą szkołę techniczną w Darmstadtzie (Technische Hochschule zu Darmstadt) poszukuje odpowiedniej posady. Oferty do Redakcji Wiad. Bud. dla „A. K.”. 41.

Technik budowlany z 25-letnią praktyką obeznany gruntownie z budownictwem praktykował jako (cieśla, murar, znający wszelkie obliczenia, kosztorysy, plany i t. p. poszukuje odpowiedniego zajęcia. Antoni Bak Praga-Moskiewska 36 a. m. 15.

Technik budowlany — wykonuje wszelkie roboty w zakresie techniki budowlanej wchodzące u siebie w dom od g. 5. Oferty: Hoża 11. m. 4, pod S. T. R.

Młody architekt z chlubnymi świadectwami poszukuje posady. Łaskawe oferty pod S. C. A. 33

Młody inżynier (Monachjum) poszukuje zajęcia w dziale żelazo-betonowym, hydrotechnicznym lub ziemnym. 13

Technik z ukończeniem średniego zakładu technicznego i dwuletnią praktyką w biurze konstrukcyjno-budowlanym, poszukuje odpowiedniego zajęcia. Oferty do red. „Wiadomości Budowlanych” pod J. R. Z. 32

Treść N-ru 6 Ze stowarzyszeń Wady pieców oraz kuchen i sposoby zapobieżenia im. Bruki warszawskie. Wyroby stolarskie. Zjazd techników budownictwa ogniotrwałego wiejskiego. Przyczynki do estetyki urządzeń elektrycznych w mieszkaniach. Stiuk. Skrzynka zapytań. Komunikacje. Różne. Wystawy. Konkursy. Licytacje na dostawy i budow. Pozwolenie na parkany. Wykaz budowli. Ceny materiałów budowlanych. Drobne ogłoszenia.

Wydawca: Inżynier K. Kułakowski.

Redaktor: Wł. Kocent-Zieliński.

Drukarnia Artystyczna K. Kopytowski i S-ka, Warszawa, Nowy-Świat № 47, telefon 35-80.

CENTRALNE ODKURZANIE

domów za pomocą rozrzedzonego i ściśnionego powietrza systemu

A. BORSIG'A w TEGEL.

W ostatnim roku zainstal. 500 urządzeń za granicą i kilkadziesiąt w Warszawie.

TŁOCZENIE wody na górne piętra najwyższych domów.

za pomocą automatycznych pomp odśrodkowych „KRISTALL” f. A. Borsig.

bez rezerwarów. Najtańsze i niezawodne urządzenia.

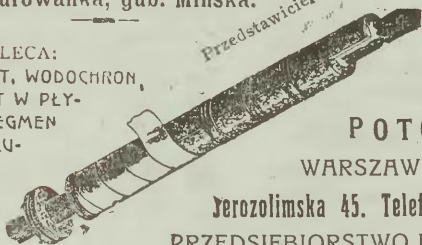
Generalny przedstawiciel **HERMAN MEYER**,
Warszawa — Petersburg — Charków.

INSTALUJE BIURO TECHNICZNE

A. W. i K. MOSZKOWSCY, inż
Żórawia 22, tel. 64-80.

KRAJOWA FABRYKA KORKÓW, KAMIENIA KORK. WIZOLACJI
Edward Jeleński i S-ka
m. Murowanka, gub. Mińska.

POLECA:
KORKOLIT, WODOCHRON,
KALORYT W PŁYTACH,
SEGMENTACH I ŁUPINACH.

**JAN
POTOCKI**

WARSZAWA,

Jeruzolimka 45. Telef. 143-11.

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT
IZOLACYJNO - KORKOWYCH.

IZOLUJE RURY I ZBIORNIKI NISKIEGO I WYSOKIEGO CIŚNIENIA,
WODOCIĄGOWE od zamarzania, ŚCIANY od wilgoci, zimna i głosu

Karol Mokrzeszewski

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT ZIEMNYCH

□ DOSTAWA ZWIŁGU i PIASKU. □

Solec 20^a, Tel. 224-40.

AKCYJNE TOWARZYSTWO Suchedniowskiej Fabr. Odlewów w Suchedniowie.

SKŁAD FABRYCZNY:

Warszawa, Graniczna 12, tel. 57-21.

Poleca artykuły kanalizacyjno - wodociągowe, sanitarne własnych wyrobów, jako to: rury stojące-lane, kanalizacyjne, wodociągowe i zlewowe, wyroby emaljowane: miski zlewowe, kanalizacyjne, syfony i t. p.

Maszyny rolnicze, sieczkarnie, manerie i t. p.

Przyjmują się zamówienia na wszelkie odlewy

CENNIKI NA ŻĄDANIE.

TOWARZYSTWO AKCYJNE HANDLOWO-PRZEMYSŁOWE

„Ł. J. BORKOWSKI”

Zarząd Warszawa, Mazowiecka 11.

Dąbrowa Górnicza, Łódź, Lublin Częstochowa, Radom
Dziwnów, Moskwa.

W Warszawie Składy: Twarda 69, Kolejowa 1, Praga
Brzeska 18,

Poleca w wielkim wyborze:

belki żelazne, korytka, cement, węgiel, wapno koks, antracyt, żelazo blachy dachowe żelazne, cynkowe i cynkowane, ołów, cynę, stal, śruby, łopaty, tańcuchy, pasy, imadła, wiertarnie, armaturę wodociągową, zlewy, wanny, płytki gazowe, rury gazowe i kanalizacyjne, odlewy budowlane.

TOWARZYSTWO AKCYJNE
FABRYKI PORTLAND CEMENTU

„WYSOKA”

Fabryka założona w 1885 roku
przy Stacji ŁAZY Dr. Żel. Warszawsko - Wiedeńskiej.

Produkcja roczna 6,000,000 pudów.

Zarząd w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej 4.
TELEFONY Nr. 12-87 i 87-75.

Adres dla depech „WYSOKA”.

„TERRASIT”

naturalna kamienna zaprawa
kolorowa do tynkowania fasad.

Daje wyprawę o strukturze prawdziwego kamienia. Bez-
względnie trwałą. Wysoce dekoracyjną. Wyrabia się
w licznych rodzimych kolorach, z zupełnym wyłączeniem
sztucznych barwników.

Generalny przedstawiciel na Królestwo i Cesarstwo

inż. **PAWEŁ EBER**

BIURO TECHNICZNE i BUDOWLANE
Warszawa, Widok 20. Tel. 72-14.